

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан: «УРЫСЫЕМ И ПРЕЗИДЕНТ ХЭГЪЭГУМ ИПОЛИТИЧЕСКЭ СИСТЕМЭ ХЭХЪОНЫГЪЭ ЕГЪЭШЫГЪЭНЫМКІЭ АПШЪЭРЭ МЭХЪАНЭ ЗЭТЫГЪЭН ФЭЕ ЛЪЭНЫКЪОХЭР КЪЫГЪЭНЭФАГЪЭХ»

Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет изэхэсыгъоу щылэ мазэм и 22-м Кремлэм шыкІуагъэр Урысые Федерацием и Президенту Дмитрий Медведевым зэришагъ. Хэгъэгум иполитическэ системэ хэхъоныгъэ зэришЫшт Іофыгъор ары мыщ зыщытегушыІагъэхэр. Зэхэсыгъом иІофшІэн хэлэжъагъ Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхъаматэу Владимир Путинэр. Урысые Федерацием и субъектхэм япашэхэм анэмкІэу, ВПП-у «Единая Россия» зыфиІорэм, КІРФ-м, ЛДПР-м ыкІи политикэ партией «Справедливая Россия» зыфиІорэм япашэхэр мыщ фэдэ Іофтхъабзэм апэрэу хэлэжъагъэх. Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ лЫкІохэр щызимыІэ партиехэу «Правое дело», «Яблоко», «Патриоты России» зыфиІохэрэм япашэхэр ащ кырагъэблэгъагъэх.

Урысые Федерацием и Къэралыгъо

Совет изэхэсыгъо Адыгеим ыІэ-кІэ хэлэжъагъ АР-м и Президенту, ВПП-у «Единая Россия» зыфиІорэм и Апшъэрэ Совет хэтэу ТхъакІушынэ Аслъан.

Урысые Федерацием и Президент Федеральнэ ЗэлукІэм фиігъэхыгъэ Тхыгъэм игъоу щилъэгъугъагъ политическэ системэм ихэхъоныгъэ нахь игъэкІотыгъэу тегушыІэнхэу.

— Мыщ чІэс пэпчъ тиджырэ политическэ системэ изэхэщэн иІахъ гъэнэфагъэ хишІыхъагъ ыкІи мызэу-мытІоу къэсІуагъэр кыкІэслотыкІыжынэу сыхъазыр — политическэ системэм Іоф ешІэ. Тызэрэфаем фэдэ дэдэп, ау ащ Іоф ешІэ, — кыІуагъ Дмитрий Медведевым.

Къэралыгъом ипашэ ишІошкІэ, обществэмрэ къэралыгъомрэ хэхъоныгъэ ягъэшЫгъэным пае партиехэм демократическэ институтхэм яІофшІэн анаІэу тырагъэтырэр агъэлъэшын, по-

литическэ бэнэныгъэм ишІыкІэу кы-хахыштхэм нахь пшъэдэКІыжъ ахэлъэу якІолІэн фае. Дмитрий Медведевым зэрэхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, Урысыем хэдзынхэр еІолІэнчъэ дэдэу щызэхэщэхэрэп, ау хэдзын системэр зэраумысырэм кІэрыкІынхэ фае.

— Регионхэм ащыкІогъэ хэдзынхэм якІэуххэм кыагъэлъэгъуагъ хэгъэгум иполитическэ кІуачІэхэр зэрэзэфэмыдэхэр, — хигъэунэфыкІыгъ къэралыгъом ипашэ. — Участкэхэм ащыкІогъэ хэдзынхэм якІэуххэмкІэ судхэм ащызэдэуагъэх, ау жьугъэу хэуконыгъэхэр ашІыгъэхэу зэраІуагъэр къэшпыпкъэжыгъэп.

Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет изэхэсыгъо партиабэ щылэным иконституционнэ принцип, политическэ зэнэкъокъуныгъэм яІофыгъохэми щатегушыІагъэх.

— Зэхэсыгъом защытегушыІэгъэ Іофыгъохэр игъо шыпкъэу щытыгъэх.

Апэрэу политикэ партиехэм япашэхэм таригъусэу Урысыем иполитическэ системэ ихэхъоныгъэ епхыгъэ Іофыгъохэм, хэгъэгу кІоцІ политикэм иІофыгъохэм тахэплъагъ, — кыІуагъ Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет изэхэсыгъо икІэуххэм кыатегушыІэгъэ Адыгэ Республикэм и Президенту ТхъакІушынэ Аслъан. — Зэхэсыгъом регион заулэхэр зэхэгъэхъажыгъэнхэ фаеу игъоу щалъэгъугъ. Ар тэкІу пэсаІоу сэлъытэ.

Урысые Федерацием и Президенту Дмитрий Медведевым ишІошкІэ, регионым ипашэ иІофшІэн уасэ зэрэратырэ шэпхъэ шъхъалэр цыфхэм цыхъэ кызэрэфашырэр ары. Тиреспубликэ и Президенти ащ дыригъэштагъ.

Адыгэ Республикэм и Президент ипресс-кыулыкъу

Сурэтхэр А.Гусевым кытырихыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Президенту А.К. ТхъакІушынэм фэкІо

Лъытэныгъэ зыфэсшырэ Аслъан Кытэ ыкъор!

2010-рэ илъэсым ипэгъокІэу Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет хэтхэр УФ-м и Президент ыІэкІэ 2009-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 23-м Кремлевскэ Дворецышхом щаугъоигъагъэх.

Концерт программэм игъэхъазырын фэгъэзэгъагъэр Къэралыгъо Кремлевскэ Дворецыр ары.

Тихэгъэгу иколлектив Іэпэласэхэм ащыщэу, Адыгеим лъэпкъ къашъохэмкІэ и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсыр» зэрэхэлэжъагъэм мы концертыр кыгъэдэхагъ. Номерыр цыфмэ лъэшэу агу рихыгъ.

Къэралыгъо Кремлевскэ Дворецым идирекције ори, Адыгеим лъэпкъ къашъохэмкІэ и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсми» тхъэшъуегъэпсэу кышъуеІо мэфэкІ концертм шъузэрэхэлэжъагъэм фэшІ.

Генеральнэ директорэу, художественнэ пашэу,
Урысыем инароднэ артистэу П.М. ШАБОЛТАЙ

Министерствэм щылажъэхэрэм нэІуасэ афашыгъ

Адыгэ Республикэм и Премьер-министру КъумпІыл Мурат АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрэ ипшъэрылхэр зыгъэцкІэщт Лыхъэсэ Махьмудэ министерствэм щылажъэхэрэм джырэблагъэ нэІуасэ афашыгъ.

КъумпІыл Мурат зэрэхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, экономикэ хэхъоныгъэмкІэ ыкІи сатыумкІэ Министерствэм гъэцкІэкІо хабзэм иорганхэм анахь мэхъанэшхо щараты Іломи ухэукоштэп. Ащ пІэлъэ кІыхъэм тегъэпсыхъэгъэ хэхъоныгъэу республикэм ышІыщтым илъэныкыо шъхъалэхэр кыегъэнафэх, социальнэ-экономикэ Іофыгъохэу кызуцухэрэр зшІохыгъэнхэм тегъэпсыхъэгъэ пшъэрылх гъэнэфагъэ-

хэр рехъухъэх. Мы аужырэ илъэсхэм Адыгеим экономикэмрэ инвестиционнэ ІофшІэнымрэ зэхэкІыныгъэшІухэу щатфэхъухэрэм кыагъэлагъо министерствэм щылажъэхэрэм шІуагъэ кытэу Іоф зрашІэрэр.

— Республикэм иэкономикэ зыпкъ итэу хэхъоныгъэ ышІын зилъэкІыштыр къэралыгъо хабзэм иорганхэм бизнесым амалышІухэр рагъэгъотыхэ, зэнэкъокъуныгъэр ыІыапсэу Іофхэр зэхэщэгъэнхэм ІэпыІэгъу фэхъухэ ыкІи потребительхэм яфитыныгъэхэр кыаухъумэхэ зыхъукІэ ары, — хигъэунэфыкІыгъ Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ.

Адыгэ Республикэм и Президент ипресс-кыулыкъу

Илъэс Иофшлагъэхэр зэфэтэхьысыжьых

Уахътэм кызыдихьыгъэ кыныгъохэм ямылътыгъэу

Зэрэдунаеу зэлъызыштэгъэ финанс кризисым ыпкъ кыкIэу, аужырэ илъэситум Урысыем исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэхэм хэпшыкIэу шыкIагъэ афэхьыгъ. Къэралыгъом иллышхьэу Дмитрий Медведевым пчъагъэрэ кызызериуагъэу тызыхэхьэгъэ 2010-рэ илъэсри псынклэгъоштэп. А кыныгъохэм яфэмэ-бжымэ чIэтхэу ыкIи хэкIыпIэ зэфэшхьафхэм яусэхэзэ тиреспубликэ иотраслэ зэфэшхьафхэм кызызтынэкIыгъэ илъэсым ялофшIэн зэхашэщтыгъ. Адыгэ Республикэм псэолъэшIэнымкIэ, транспортым-кIэ, унэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хызымэтхэмкIэ и Министерствэ кыдэхьыгъэхэм, тапэкIэ гухэлъэу зы-далыгъхэм къатедгъэгущылэмэ тшоигъоу джырэблагъэ гушылэгъу тыфэхьыгъ министрэу Валерий Картамышевым.

— *ТиздэгъущыIэгъу нахь кыныгъэхэдгъэщы тшоигъуагъэр кызызтынэкIыгъэ 2009-рэ илъэсым шъуиминистерствэ кыдэхьыгъэхэр, зэшIуихын ыгъэкIыгъэхэр, анахьэу шъуналэ зытежхьыгъэтыгъэхэр ары. Ау ыпэрэ илъэсым шъушIэн шъу-лгъэкIыгъэхэр кыкIэлъыкIогъэ илъэсым иубланIэу хъунхэ зэ-рилгъэкIыгъэтыгъэр кыдэт-лътэзэ, ахэм икыащыуцумэ иягъэ къамыкIогъэу кыт-шIошIы. КIэкIэу къэпIон ху-мэ, министерствэм кыхи-убытэрэ отраслэхэм зэху-шхьафыкIыгъэу татэгущыIэ тшоигъу.*

— Ар кыбдесэгъаштэ ыкIи унэ псэолъэшIыным ыгъэны-кьокIэ шлагъэу шыIэхэм апэ-рапшIэ уащызгъэгъуазэ сшIои-гъу. КызызтынэкIыгъэ пIалъэм кыкIоцI цыфхэм зычIэсышт унэхэр зэрагъэгъотынхэ алъэкIэу гъэпсыгъэным ехылыгъэ бэ-дзэршыпIэр гъэтэрзыгъэным ишыкIэгъэ норматив правовой базэр гъэпсыгъэным тишъып-кьэу Иоф дэтшIагъ. Ащ пае Унэ

ыкIи Къэлэгъэпсын кодексхэм яположениехэр, гухэлъ гъэнэфа-гъэм телъытэгъэ Федеральнэ программэу «ЗычIэсыхэрэ унэ-хэр» зыфиIорэр гъэцэкIэжы-гъэнхэм фэшI тиминистерствэ ыгъэхьызыгъэ проектхэм ате-гъэпсыкIыгъэу Адыгэ Республи-кэм иминистрэхэм я Кабинет унэшъо пчъагъэ кыдыгъэкIыгъ. Къэлэгъэн фæе ахэм ягъэцэкIэ-жыын ишIуагъэкIэ илъэс зэкIэ-лътыкIохэм зычIэсыхэрэ унэхэр цыфхэм ягъэгъотыгъэнхэм изы-тет нахьышIум ыгъэныкьокIэ зэ-хьокIыныгъэхэр зэрэфэхьышты-гъэхэр. Гушылэм пае, 2008-рэ илъэсым унэ квадратнэ метрэ мин 81,9-рэ республикэм ша-тыгъагъэмэ, 2009-рэ илъэсым ттыгъэр квадратнэ метрэ мини 117-м нэдгъэсыгъ. А пчъэгъытум хэхъоныгъэ шIукае зэрэтшIы-гъэр нафэ къашIэу кысшIошIы.

Унэ псэолъэшIынымкIэ псэо-лъэшIыпIэ чыпIэхэр зэхубыта-гъэу тIэ кыдгъэхьанхэм пае къа-лэу Мыекъуапэ икьохьэпIэ псэу-пIэ кыхиубытэу бэу зэтет ыкIи нахь унэ лъхьанчэхэр зышагъэ-

псыштхэ чыпIэр агъэнэфагъ. Микрорайони 10 кызыхиубы-тэрэ а псэупIэм квадратнэ мет-рэ мин 600 хурэ унэхэу нэбгырэ мин 20 зыщыпсэуштхэр шагъэ-псыштых. Джащ фэдэу Тэхьутэ-мыкьое районым «Солнечный» цIэу зыфаусыгъэ поселкэ шагъэ-псышт. Пчъагъэу зэтет унэ 13 ыкIи коттедж шыкIэм тегъэпсы-кIыгъэ унэ 200 а чыпIэм ша-шышт. А псэупIэм хэтыштых псауныгъэр кьэухьымэгъэным иучреждениехэр, спорт, культу-рэ-зыгъэпсэфын, сатыу ыкIи об-щественнэ мэхъанэ зилэ псэуа-лгъэхэр. ПроектышIхэм зэрагъэ-нэфагъэмкIэ, зишын инвестор-хэр кызыхэхэдгъэлэжъэштхэ псэуалгъэхэм ягъэпсын сомэ миллиарди 6 пIэухьашт.

Цыфхэр зычIэсышт унэхэр шыгъэнхэм дыкIыгъоу инже-нернэ сетхэр гъэпсыгъэнхэм ыкIи гъэкIэжыгъэнхэм япхыгъэ ИофшIэнхэри зэшIуахыштых. Гу-щылэм пае, къалэу Мыекъуапэ, Красногвардейскэ районымкIэ къуаджэу Хьатикъуае псыр зы-шаукъэбзыхэрэр ащыдгъэпсы-щтых, зашъохэрэ псыр кызы-щычIащыштхэр, магистральнэ псырыкIуапIэхэр Мыекъопэ рай-оным ит псэупIэхэм ыкIи къа-лэу Мыекъуапэ ятшэлIэштых. Джащ фэдэу Мыекъопэ районым-кIэ поселкэу Краснооктябрьскэм джэкIэ кышыхашынышъ, по-селкэу Каменноостокскэм екIуа-лэу КIочIэшхо зилэ газрыкIуапIэ агъэпсышт. Инвесторхэр кыхэд-гъэлажъэхэзэ Тэхьутэмыкьое районымкIэ поселкэу Яблонов-скэм иIэ псыукъэбзыпIэр дгъэ-кIэжышты.

(ИкIэух я 3-рэ н. ит).

КЪЭБАРЫКIЭХЭР

Мазэр имыкIызэ къатыштых

ФэгъэкIотэнхэр зилэхэм мазэ къэс къаратырэ ахьшэ IэпыIэгъур (ЕДВ) мы илъэсэу кыхьагъэм къа-зэрафэмыкIуагъэм цыфхэр ыгъэгумэкIыхэу кыкIэ-упчIагъэх.

ИофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэхэмкIэ Мыекъопэ къэ-лэ администрацием и Комитет макъэ кызызеригъэлугъэмкIэ, ахь-

щэр кызызэрафатIупщырэм елъты-гъэу цыфхэм алакIагъахьэ. КызызэрауагъэмкIэ, мы уахътэм къафэкIуагъэр афатIупщын фæем

щыщэу республикэ бюджетым кыдэлъытагъэр ары. Почтэм ыкIи банкхэм ясчехэм ар ара-гъэхьагъах. Федеральнэ бюдже-тым кыхэхьыгъэу ащ хэгъэхьогъэн фаери кызызатIупщыкIэ, мы кредит учреждениехэм афагъэ-кIонышъ, къэлэдэхсэм аратышт.

Комитетыр зэрэгугъэрэмкIэ, мы мазэр имыкIызэ атын фæе ахьшэхэр фэгъэкIотэнхэр зилэ-хэм алакIагъэхьащтых.

Шъуналэ тешъудз!

Наркотикэу алытагъ

Урысые Федерацием и Пра-вительствэ и Унашъоу «Нарко-тикхэм ягъэзекIон фэгъэхьыгъэ унашъохэм ащышхэм зэхьокIы-ныгъэхэр афэшIыгъэнхэр» зы-фиIорэм щылэ мазэм и 22-м кышцегъэжыагъэу кIуачIэ иIэ хьугъэ.

Урысыем и ФСКН (наркотик-хэр хэбзэнчъэу гъэзекIогъэн-хэм пэуцужьырэ къуыкыур) Краснодар краймкIэ и Регион гъэлорышIапIэ Адыгэ Респу-бликэмкIэ и Къутамэ ипресс-къуыкыу кызызериырэмкIэ, наркотическэ ыкIи психотроп-нэ вещество зэфэшхьафэу гъэзекIогъэнхэу, шхьафитэу цыфхэм агъэфедэнэу шымыт-хэм «курительные смеси» зы-фаIохэрэм афэдэ горэхэри аха-

гъэхьагъэх. Ахэм ащышых шал-феим итхьапэ, «сальвинорин А» зычIэр, гавайскэ розэм кIэу илътыр, лотос шхьуантIэм ытхьа-пэхэр ыкIи икьэгъагъэ зыхэлъ-хэр. Мыхэм ащыц зыхэлъхэр кьэбгъэкIыныр законом пэ-шIуекIо.

Пресс-къуыкыу кызызэрхи-гъэщырэмкIэ, тутын фэдэу зэ-шъохэрэ ыкIи мэ зэфэшхьаф-хэр зилэ уц зэхэгъэкIухьагъэхэу (смесьхэу) наркотик зыхэлъэу алытэхэрэм джы ахагъэхьагъэх синтетическэ пкыгъэо зэфэ-шхьаф 23-у ыпшгъэкIэ зигугъу кьэтшIыгъэ смесьхэм ахалъхьан алъэкIыштхэр. ЗэрэхурэмкIэ, мы аужырэ лъхьаным бэрэ зи-гугъу ашIыр уц зэхэгъэкIухьа-гъэу «Спайс» зыфалорэр нарко-

тикэу агъэунафыгъ ыкIи ар зы-щэхэрэм илъэси 4-м кышцегъэ-жыагъэу илъэс 20-м нэс хьапс атыралъхьаным ифитыныгъэ джы шыIэ хьугъэ.

Урысыем и ФСКН Красно-дар краймкIэ и Регион гъэлорышIапIэ Адыгэ Республикэм-кIэ и Къутамэ республикэм щыпсэухэрэм анаIэ тырарегъа-дзэ а «курительнэ смесьхэр» ыкIи мэ зэфэшхьафхэр кьэ-зыгырэ уц зэхэгъэкIухьагъэхэр (аромамиксхэр) бгъэфедэн-хэм псауныгъэм зэрар кызы-рэфэхьырэр ыкIи ахэм афэдэ препаратхэр зыщэрэ цыф-хэм, зышашэрэ чыпIэхэм афэ-гъэхьыгъэ кьэбар зышIэхэ-рэм «цыхьэшIэгъу телефонэу» 52-48-44-мкIэ макъэ арагъэ-Iунэу.

ЖАКIЭМЫКЪО
Аминэт.

ГъогузекIоныр щынэгъончъэным пае зэшIуахырэр

ГъогузекIоныр щынэгъончъэнымкIэ АР-м хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ ГИБДД-мкIэ и Гъэ-лорышIапIэ икьэралыгъо инспектор шхьалэу Лыхэсэ Юрэ тыгъуасэ журналистхэм апае пресс-конферен-ция кытыгъ. ИкIыгъэ 2009-рэ илъэсым Иофэу ашIа-гъэм изэфэхьысыжьхэм, гъогухэм къатехьухьэрэ хьу-гъэ-шлагъэхэм япчъагъэ нахь макIэ шIыгъэным пае мы лъэхъанэм зэхашэрэ Иофхьабзэхэм, тапэкIэ пшъэрылгъэу зыфагъэуцужьыхэрэм, нэмыкI лъэны-кьохэм и ар къатэгущыIагъ.

Ю.Лыхасэм кызызэрэхигъэ-шыгъэмкIэ, блэкIыгъэ илъэсым республикэм игъогухэм хьу-гъэ-шIэгъэ 584-рэ къатехьухьагъ. Ахэм нэбгыри 119-рэ ахэкIодагъ, нэбгырэ 721-мэ шъобжхэр атешагъэхэ хьугъэ. Машинэхэр псынклэу зэрэзе-чъэхэрэр ары, нахьыбэрэмкIэ, авариехэм лъапсэу афэхьыгъэр. ГумэкIыгъо шхьалэу щытхэм ащыц лъэсрыкIохэм гъогуры-кIоным ишапхьэхэр бэрэ зэрау-кьорэр. Мыхэм апкъ кыкIыкIэ 2009-рэ илъэсым Адыгеим игъогухэм хьугъэ-шIэгъэ 172-рэ къатехьухьагъ, ахэм язышIа-нэм цыфхэр ахэкIодагъэх.

БлэкIыгъэ илъэсым мыщ фэ-дэ иуахьтэ егъэпшагъэмэ, илъэ-сэу кыхьагъэм иапэрэ тхьама-фэхэм авариеу тигъогухэм къа-техьухьагъэм ипчъагъэ нахьы-бэ хьугъэ. ЗэкIэмкIи хьугъэ-шIэгъэ 24-рэ гъогу-патруль къу-лыкIум иIофышIэхэм агъэунэ-фыгъ, ахэм нэбгыри 5 ахэкIо-дагъ, нэбгырэ 22-мэ шъобжхэр атешагъэхэ хьугъэ. А пчъагъэм ызыныкIом лажъэ зилэу агъэу-нэфыгъэр лъэсрыкIохэр арых. Ащ кыхэхэкIыкIэ джырэ лъэ-хъан ГИБДД-м и ГъэлорышIапIэ профилактическэ Иофхьабзэу «ЛъэсрыкIу» зыфиIорэр рес-публикэм шырегъэкIокIы.

Лыхэсэ Юрэ кызызериуа-гъэмкIэ, АР-м и Президентэу ТхьакIушынэ Аслан, АР-м и Правительствэ ИэпыIэгъу кы-зызэрафэхьухэрэм ишIуагъэкIэ, федеральнэ ыкIи республикэ программэхэу гъогур щынэ-

гъончъэным фэгъэхьыгъэхэр Адыгеим шыреклокIых. Къэра-лыгъо автоинспекцием ищы-кIэгъэ автомобильхэр, аужырэ шапхьэхэм адиштэрэ техниче-скэ пкыгъоухэр, нэмыкIхэри зэрагъэгъотынхэ амал яIэ хьу-гъэ. Ау джыри шыкIагъэу, гу-мэкIыгъоу шыIэр макIэпышъ, ахэм ядэгъэзыжыын гъогу-пат-руль къуылыкIум ыналэ тыри-гъэтышт.

Коррупцием пэшIуекIогъэ-ным пае непэ ГъэлорышIапIэм Иофыгъоу зэшIуихьхэрэм, рес-публикэм ит къалэхэм ыкIи къуаджэхэм яурамхэр кызызэ-ргъэнэфхэрэм уигъэрэзэнэу щы-тымэ, непэрэ мафэхэм яхьулIэу Адыгеим ит автомобиль пчъа-гъэр зыфэдизыгъ ыкIи ахэм ятех-ническэ зытет, нэмыкI лъэ-ныкьохэмкIи Иофхэр зыфэдэм япхыгъэ упчIэхэр журналист-хэм Лыхэсэ Юрэ ыкIи ащ иуагъэхэм афагъэзагъэх, игъэ-кIотыгъэ джэуапхэри къараты-жыгъэх.

ГъогузекIоныр щынэгъон-чъэным пае непэ кьэбар жьу-гъэм иамалхэмрэ правэухьумэ-кIо органхэмрэ яздэлэжъэн мэ-хъанэшхо зэрилэр ГъэлорышIа-пIэм ипащэхэм кыхагъэщызэ, тапэкIи бгъуитIум язэпкыныгъэ гъэпытгъээн зэрэфар кьауагъ.

Пресс-конференциер зэрэ-кIуагъэм фэгъэхьыгъэ тхыгъэ тигъэзет кыхиутышт.

ТХЪАРКЪОХЪО

Адам.

Сурэтыр Иэшынэ Аслан кытырыхыгъ.

Бизнесым IэпыIэгъу фэхьыштых

Мыекъуапэ республикэ бизнес-инкубаторэу щашыгъэр шIэхэу кызызIуахышт. Ащ ишын феде-ральнэ ыкIи республикэ бюджетхэм къарыкIэу сомэ миллион 53-рэ пIуагъэхьагъ.

Адыгэ Республикэм предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ ясубъектхэм хэхъоныгъэ щягъэшIыгъэныр кыдэзылътыгъэр рес-публикэ программэм бизнесым IэпыIэгъу фэхьурэ инфраструк-турэм игъэпсын чыпIэшхо шеубыты. Адыгеим щызэхашэгъэ объект 11-м (предпринимательствэм хэхъоныгъэ егъэшIыгъэнымкIэ Агент-ствэмрэ муниципальнэ образованиехэм ащызэхашэгъэ бизнес-гуп-чэхэмрэ) шIэхэу джыри зы къахэхьошт — республикэ бизнес-ин-кубатор Мыекъуапэ кышызэIуахышт.

Квадратнэ метрэ мини 3 кызызлътызыубытырэ бизнес-инкубаторым промышленнэ предприятияхэр, офисхэр чIэгыштых. ПсэумкIи мыщ нэбгыри 150-мэ ИофшIапIэ чыпIэ щызэрагъэгъотын алъэкIышт.

Сатыум, псэолъэшIыным, финанс фэIо-фашIэхэм, амыгъэкощырэ мылкъум игъэзекIон апылэ предприятияхэм инкубаторым чыпIэ шагъотыштэп. Ащ иIофышIэхэр зылэлэжъэштхэр предприниматель-ствэ ИофшIэныр езыгъэжъэгъэ кьодыехэр арых. ФэгъэкIотэныгъэхэр афашIызэ, апэрэ илъэсэу ахэр бизнес-инкубаторым зыпчIэштхэм бэджэнд уасэу алахыштыр тефэрэм ипроцент 40 нылэп.

ЕЛБЭШЭ Русьлан.

УАХЪТЭМ КЪЫЗЫДИХЬЫГЪЭ КЪИНЫГЪОХЭМ ЯМЫЛЪЫТЫГЪЭУ

(ИкIэух).

— ГухэлъышIухэу зигугъу къэпшIыгъэхэр загъэцакIэхкIэ цIыфхэр инэу ыгъэрэ-зэщтхэу ыкIи ящIыкIэ-псэукIэ хэпшIыкIэу нахьы-шIу хьуштэу къытшIошIы. Адэ шIэгъахэхэм ягугъу къэпшIы нахьы сыда ты-наIэ зытэтэбгъэдзэн плъэ-кIыштыр? ГушIыгъэм нае, коммунальнэ инфраструктурэр жысы зэрэхъуэгъэм ыкIи ар гъэкIэжыгъээн зэрэфаем бэрэ игугъу ашIы.

— Гухэлъ гъэнэфагъэм тельгэгъэ Федеральнэ програм-мэу «ЗычIэсыхэрэ унэхэр» зы-фиорэм игуадзэу «Коммуналь-нэ инфраструктурэр гъэкIэ-жыгъэныр» зыфилоу 2007 — 2008-рэ илээсхэм ателытагъэр дгъэцэкIэжыгъэ, къалэу Мые-къуапэ икIыблэ-къохъпIэ лъэныкъокIэ ошхышхо къызе-щхыкIэ псыр зэрэдагъэчъырэ канализациеу илэр дгъэцэ-кIэжыгъэ, Мыекъуапэ псы-рыкIопIэ зэхэтыр чIыгусы-сыным зэщымгъэкIэным тетэу дгъэцэкIэжыгъэ. А объектхэм къэкIопIэ зэф-фэхъафхэм къахэкIыгъэ мылкъоу сомэ милли-он 294,9-рэ алэ къащы-рагъэхьагъ. Ащ щыщэу сомэ миллион 274,4-р федеральнэ бюджетым къытфитIупщыгъ. Къа-лэу Мыекъуапэ илэ псы-укъэбзылIэр гъэкIэжыгъэным ыкIи ащ кIуачIэу илэр чэш-зымафэм псы кубометрэ 200000-м нэгъэсыгъэным ехы-лIэгъэ ИофшIэнхэр лъагъэкIуа-тэх. А объектхэм сомэ милли-он 332-рэ мин 430,7-рэ аосэ ИофшIэнхэр шагъэцэкIагъэх. Федеральнэ адреснэ програм-мэхэм, республикэ инвестици-оннэ программэм ыкIи Адыгэ Республикэм исоциальнэ-эко-номикэ хэхъоныгъэхэм ате-ллыгъэгъэ программэм атегъэ-псыкIыгъэу коммунальнэ ин-фраструктурэм иобъектхэр гъэкIэжыгъээнхэм нае феде-ральнэ бюджетым ыкIи Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет къахэкIыгъэ мылкъоу 2009-рэ илээсхэм имэзипшI объектхэм 8-м сомэ миллион 247-рэ мин 911-рэ апэлудгъэхьагъ.

— Квартирабэу зэхэт унэ-хэр капиталнэу гъэцэкIэ-жыгъэныр зэрэхъагъэу тигъэзет Iаджери игугъу къыштышIыгъ. Арэу щыт-ми, пчъагъэхэм нафэ къа-шIыхэрэм джыри зэ къафэд-гъэзэжысы тшIоуи. Сыда а Iофым къепIолэн плъэкIы-щтыр?

— Унэ-коммунальнэ хьы-мэтым щыкIорэ реформэхэм Iэпылэгъу афэхъуэгъэным тельгэгъэ федеральнэ Фондэу зэхашагъэм къытIупщырэ мылкъур, республикэ бюдже-тым илахьэу хилъхьэрэр ыкIи унэхэм ябысымхэм хагъэхъо-жырэр алэ къырагъахэхъэ, квар-тирабэу зэхэт унэхэр капитал-нэу гъэцэкIэжыгъээнхэр тирес-публикэ мыдэуу щызэхъагъэу сэлъыгъ. КъызэтынэкIыгъэ илээсипшIым къыкIопI а гу-хэлъым нае сомэ миллиони 10 нахь алэ къырагъэхьан амылэ-кIыгъагъэм, 2008—2009-рэ илээсхэм къаклоцI унэхэр капи-тальнэу гъэцэкIэжыгъээнхэм сомэ миллион 620-рэ пэлуд-

гъэхьагъ. Ащ щыщэу сомэ миллион 225-р къызэтынэ-кIыгъэ илээсыр ары зыдгъэфе-дагъэр. ИлээситIум къыкIопI квартирабэу зэхэт унэ 438-рэ агъэцэкIэжыгъэм, ащ щыщэу 150-р 2009-рэ илээсыр ары зыпкъ зырагъэуцожыгъэхэр. Квартирабэу зэхэт унэхэр капи-тальнэу гъэцэкIэжыгъээнхэм нае сомэ миллион 425-рэ алэ къырагъэхьан алъэкIыным ищыкIэгъэ документациер дгъэхъазырыгъахэ ыкIи ар алъыдгъэIэсышт мылкъур къытфэзытIупщыхэрэм.

— ЗычIэсышт унэхэр ягъэгъотыгъээнхэр цIыфым ищыIахIэ зэкIэмэ анахь къыныгъоу лъытэгъэн фаеу къытшIошIы. Ар дэгъэзы-жыгъэным тельгатагъ Фе-деральнэ программэу «Зы-чIэсыхэрэ унэхэр» зыфиорэм игуадзэу «Унэгъо ныбжы-

Федеральнэ адреснэ программэхэм, респуб-ликэ инвестиционнэ программэм ыкIи Адыгэ Республикэм исоциальнэ-экономикэ хэхъо-ныгъэхэм ателытэгъэ программэм ате-гъэпсыкIыгъэу коммунальнэ инфраструкту-рэм иобъектхэр гъэкIэжыгъээнхэм нае фе-деральнэ бюджетым ыкIи Адыгэ Респуб-ликэ иреспубликэ бюджет къахэкIыгъэ мыл-къоу 2009-рэ илээсхэм имэзипшI объекти 8-м сомэ миллион 247-рэ мин 911-рэ апэлудгъэхьагъ.

КIэхэм зычIэсыштхэр ягъэ-гъотыгъээнхэр» зыфиорэр. Ар гъэцэкIэжыгъэ зэрэхъу-рэм тыщыгъэгъэозэн плъэ-кIыштыр?

— Мары пчъагъэхэм къа-гъэлъагъэр. А программэ гуадзэм тегъэпсыкIыгъэу 2006—2008-рэ илээсхэм унэ-гъуи 149-м унэ амалэу ялэхэр нахьышIу ашIынхэ алъэкIыгъ. А ИофшIэныр лъыдгъэкIуатэзэ, 2009-рэ илээсхэм сомэ милли-он 26,7-рэ алэ къырагъахы, ныбжыкIэ унэгъо 53-м унэ амалэу ялэхэр агъэтэрэзыгъэх.

— ЗычIэсышт унэхэр цIыфхэм ягъэгъотыгъээнхэм нае унэ-ипотекэ чIыфэхэр ятыгъээнхэм мэхъанэ гъэнэ-фагъэ цыIэныгъэм щегъы-ты. КъыдгъурэIо а амалыр джы псэуэми агъэфедэн зра-мылэ кIырэр мээ лэжыапкIэу ялэр зэрэмыным ыпкъ къыкIэу. Арэу щыт-ми, а шIыкIэм хэхъо-ныгъэу фэхъу-гъэхэми уакъы-щыцуу тшIоу-гъу.

— Унэ-ипотекэ чIыфэхэр ятыгъээнхэм Адыгэ Республи-кэм хэхъоныгъэхэр щегъэшIы-гъээнхэм тегъэпсыкIыгъэу 2007—2009-рэ илээсхэм къа-клоцI сомэ 1 миллиардрэ мил-лион 468-рэ ипотека чIыфэхэу ыкIи банк чIыфэхэу нэгъырэ 1611-м аратыгъэх. Ащ щыщэу нэгъырэ 555-м сомэ миллион 581,3-рэ зыосэ ипотека чIы-фэхэр аритыгъэх ОАО-у «Адыгэ ипотека агентствэм».

— Шъуиминистерствэ ипшIэрылэхэм къахуыбтэ транспорт ИофшIэным икIы-ныгъохэм Иоф адэшIэгъэныр, ащ хэхъоныгъэхэр егъэшIы-гъээнхэр. Отраслэм илофшIэн

къызэтынэкIыгъэ илээсым зэхъокIыныгъэхэр фэхъуэгъ-хэу плытэгъэн плъэкIыштыр?

— Тиреспубликэ ит транс-порт организациехэм илээс къэс пассажир миллион 36-рэ ыкIи хылыгъэ тонн миллиони 2,4-рэ

Урысые Федерациеу чIыпIэ хэхъоныгъэ-хэмкIэ и Министерствэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ зэдашIыгъэ Зэзэгъыныгъэр гъэцэкIэжыгъэным тегъэпсы-кIыгъэу транспорт амалхэр ыкIи коммунальнэ хьызмэтым шагъэфедэрэ техникэ лъэпкъхэр къэцэфыгъээнхэм 2009-рэ илээсым сомэ мил-лион 90,6-рэ Адыгеим пэлугъэхьагъ. Ащ щы-щэу сомэ миллион 63,4-р федеральнэ гупчэм къыкIыгъ, адрэр республикэ бюджетым Iахъу хилъ-хьагъ. Коммунальнэ хьызмэ-тым нае агъэфедэрэ техникэу ыкIи пассажирхэр зещэгъэнхэм

зэрашэ. КъызэтынэкIыгъэ илээ-сым тиминистерствэ транс-порт хьызмэтиланIэхэр игъусэ-хэу фэгъэкIотэныгъэ зилэ цыф купхэм социальнэ Iэпылэгъу ятыгъэным тегъэпсыкIыгъэ Иофыгъохэр зэрихьагъэх. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2008-рэ илээсым шышъхьэлум и 28-м ышIыгъэ унашъоу «Къэлэ пассажир транспортымкIэ зеклогъэным нае социальнэ проездной биле-тым ехыллэгъ» зыфиорэр агъэцэкIэжыгъэ, къызэтынэкIы-гъэ илээсым билет 60218-рэ цыфхэм арашагъ. Адыгэ Рес-публикэм и Президент 2005-рэ илээсым мээамэ и 10-м къыди-гъэкIыгъэ Указым тегъэпсы-кIыгъэу апшъэрэ ыкIи гурыт профессиональнэ еджапIэхэм мэфэ шIыкIэм тетэу ащеджэ-

2009-рэ илээсыр финанс кризисым илээхъа-нэу зэрэщытыгъэм емылгытыгъэу, гъогу хьызмэтым мылкъоу халъхьэрэр республикэм икIэралыгъо хэбзэ органхэм нахь макIэ ашIыгъагъэн. Адыгеим итарихькIэ апэрэу 2009-рэ илээсым сомэ 1 миллиард зыпIухъэгъэ гъогу объектхэр республикэм щыттыгъэх.

хэрэм билетхэр осэ ныкъокIэ арашэщтыгъэх ыкIи 2009-рэ илээсым а фэгъэкIотэныгъэм бюджет мылкъоу сомэ 1 мил-лион пэлудгъэхьагъ. А амалыр къызыфагъэфедагъ еджэкIо нэгъырэ 25647-м. Джащ фэдэу Адыгэ Республикэм изакон тегъэпсыкIыгъэу унэгъо Iужъухэм ащыщ кIэлэцIыкIухэр общественнэ транспортымкIэ ыпкIэ хэмылэу зеклонхэ алъэкIыным нае мазэ къэс фэгъэкIотэныгъэ зилэ билетхэр арашэщтыгъэх.

— Зэхэтхыгъэ коммуналь-нэ инфраструктурэм ыкIи нэмыкI отраслэхэм апае транспорт лъэпкъхэр къэ-цэфыгъээнхэм фэшI феде-

ральнэ бюджетым мылкъу къызэрэтиIупщыгъэр. А Иоф-шIэныр сыдым нэсыгъа?

— Урысые Федерациеу чIыпIэ хэхъоныгъэхэмкIэ и Министерствэрэ Адыгэ Рес-публикэм иминистрэхэм я Ка-бинетрэ зэдашIыгъэ Зэзэгъы-ныгъэр гъэцэкIэжыгъэным тегъэпсыкIыгъэу транспорт амалхэр ыкIи коммунальнэ хьызмэтым шагъэфедэрэ тех-никэ лъэпкъхэр къэцэфыгъээн-хэм 2009-рэ илээсым сомэ миллион 90,6-рэ Адыгеим пэлугъэхьагъ. Ащ щыщэу сомэ миллион 63,4-р федеральнэ гупчэм къыкIыгъ, адрэр республи-кэ бюджетым Iахъу хилъ-хьагъ. Коммунальнэ хьызмэ-тым нае агъэфедэрэ техникэу ыкIи пассажирхэр зещэгъэнхэм

— Тыхэмыукъомэ, къызэ-тынэкIыгъэ илээсым гъогу-шIыным Адыгеим хэхъоны-гъахIэхэр щышIыгъэх.

— Тэрэз. Адыгэ Республи-кэм и Президент къызэрэды-ригъэштагъэм ишIуагъэкIэ аужырэ илээсичым республи-кэм игъогу хьызмэт хэхъоны-гъахIэхэр ышIыгъэх. 2009-рэ илээсыр финанс кризисым илээхъанэу зэрэщытыгъэм емылгытыгъэу, гъогу хьызмэ-тым мылкъоу халъхьэрэр рес-публикэм икIэралыгъо хэбзэ органхэм нахь макIэ ашIы-гъагъэн. Адыгеим итарихькIэ апэрэу 2009-рэ илээсым сомэ 1 миллиард зыпIухъэгъэ гъо-гу объектхэр республикэм щыт-тыгъэх. Программэу «Урысыем итранспорт системэ гъэкIэ-жыгъэныр» зыфилоу 2002—2010-рэ илээсхэм ателытагъэр дгъэцэ-кIэжыгъэ, къалэу Мыекъуа-пэ къыдзыухьэрэ гъогуу Мыекъуапэрэ ТIуапсэрэ зэзыпхыхэрэм иапэрэ чэ-зыоу километри 9,4-рэ зыкIыхьагъэр ыкIи псыхъоу Шъахъуащэ тыралъхьэгъэ лъэмьдж кIыхэр къызы-хиубытерэр, Мыекъуапэ районымкIэ автомобиль гъогуу ГъозэрылIэрэ Пар-тизан гъэхъунэмрэ зэзыпхых-эрэ тыгъэх. ТапэкIэ къалэу Мыекъуапэ къыдзыухьэрэ гъогуу ишIын лъыдгъэкIотэшт ыкIи Армавир ылэныкъокIэ къыкIырэ гъогуу хы ШыуцIэ Iушъомрэ ащ зэрипххэзэ, а лэныкъомкIэ кIорэ автомоби-листхэм амалышIухэр аригъэ-гъотышт.

ХэгъэуэфыкIыгъэмэ хьушт программэу «Урысыем итранс-порт системэ гъэкIэжыгъэ-ныр» зыфиорэм тегъэпсыкIы-гъэу къуаджэу Улапэрэ Крас-нодар краим щыц станицэу Тенгинскэмрэ гъогуу зэзыпхы-хэрэм ишIын мылкъу пэлугъэ-хьагъэныр 2008-рэ илээсым зэ-редгъэжыгъагъэр. Ар километ-ри 4,38-рэ мэхъу. Псыхъоу Лабэ тельгышт лъэмьджэу метри 171,3-рэ зыкIыхьагъэри ащ къыхеубытэ. Сомэ миллион 477,6-рэ зыпIухъащ а гъогуу тызыхьагъэ 2010-рэ илээсым ттынэу дгъэнэфагъэ. Джащ фэдэу программэу «Урысыем и Къыбл» зыфиорэр дгъэ-цэкIэжыгъэ, 2009-рэ илээсым автомобиль гъогуу станицэу Даховскэмрэ Лэгъо-Накъэрэ зэзыпхыхэрэм игъэкIэжыны тыфежыгъагъ. Ащ къыделгы-тэ лъэмьджыкIэрэ путепровод-рэ гъэпсыгъээнхэр. Объектым ишIын сметэ уасэу илэр сомэ миллион 730-рэ. Ар зыткIэ къушъхьэ лъэныкъом транс-портыр тэрэзэу щызеклоным, туристическэ объектхэм сы-дигъорэ лъэхъани якIолэнхэ алъэкIыныгъэу гъэпсыгъэным иамалхэр къыгыштых.

— ТиупчIэхэр джащ щы-тIухы. Тхьауегъэпсэу ишъу-отраслэ епхыгъэ лъэныкъо-хэмкIэ Адыгеим ищыIахIэ хэхъоныгъахIэу фэхъуэгъэхэм тазэрэщыбгъэгъэозагъэмкIэ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

1958-рэ илъэсым игъэмэфэ маз. Дзэ къулыкъум сыкъыкIыжыгъ. КПСС-м ичленынымкIэ сыкандидатыгъ. Прикарпатскэ дзэ округым игъэзетэу «Крылья Советов» зыфиIорэм (Львов къыщыдэкIыщтыгъ) штатым хэмыт икорреспондентэу сызэрэщтыгъгъэм иудостоверение сIыгъ.

Партийнэ учетым сыхэуцонэу КПСС-м ирайком (ащыгъум район гупчэр Пэнэжыкъуае дэтыгъ) сэкIо. КIэлэ тхьоплэ нэгуныхыгъэ горэм дэжэ сыхащэ. Ар ЛэупэкIэ Аслъан арыгъэ, КПСС-м ирайком зэхэщэн IофхэмкIэ иотдел ипэщыгъ. НэгуншIоу къыспэгъокIы, къыздэгущыIэ, партием ирайком иятIонэрэ секретарэу Василий Сокольникови къыздегъэгущыIэ.

Бэ темышIэу район гъэзетэу «По ленинскому пути» зыфиIорэм иредакторщтыгъэу Уджыхъу Щамилэ къысэджэ, сызэрэтхэщтэрэр зэрагъэшIэнэу фермэ горэм сагъакIо, чэмыщ ныбжыкIэхэм афэгъэхыгъэ тхыгъэу къэзгъэхазырыгъэр «уезгъыщтыкIэ» хахышъ, гъэзетым илитсотрудникэу

БэмышIэу журналист IофшIэнэу сыпылтымкIэ сIофшIэгъоу Лэхъусэжэ Хьаджэрэтбий телефонимкIэ къызысфытеом къысылуагъ Теуцожэ райисполкомым илъэсыбэрэ итхьамэтагъэу ЛэупэкIэ Аслъан ыныбжэ илъэс 80 зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ тхыгъэ зэригъэхъазырырэр. Сэри ащ сыкыгъэу щыгъэм фэдэу лIэшIэгъу ныкъом ехъукIэ сызэкIыгъэлэбэжы, ныбжыкIэгъум фэгъэхыгъэ гукъэкIыжэ IэшIухэм къафысыгъэгъэзэжыгъ.

АСЛЪАН ишIушIагъэ ащыгъуупшэрэп

саштэ, бэрэ пымылтэуи гъэзетым мэкъумэщымкIэ иотдел ипашэу сагъэнафэ. «М-72»-рэ зыфалощтыгъэм фэдэ мотоциклэ бэлахи люлькэ готэу къысаты. СигушIуагъо гъунэнчэ. А лъэханым автомашинэ зыIагъэр зырыз. Район тхьаматэр «Победэм», партием ирайком иапэрэ секретарэу Пэнэшъу Нухъэ «Волгэм» исыгъэх.

Джа лъэхъаныр ары ЛэупэкIэ Аслъан нахъ благъэу нэгунасэ сызыфэхъугъагъэр. Къуаджэхэр къыкIухъэнхэ, колхозэм ахъхъан зыхъукIэ саригъащэщтыгъэ. Ащ ыIорэр умышIэн уфитыгъэп, ащ къызэриIоу редакторым псынIэу райкомым сынигъэсщтыгъ. Анахыбэрэ тыздыгъаколщтыгъэр Къэзэныкъоежыыр арыгъэ. Ежэ иIоф къегъэзэкIэфэ мотоциклэм сытесэу сежэщтыгъ. Ащ фэдизэу гушчыIэгъушхуи сишIыщтыгъэп. БэдэдэкIэ сэхъ нахыжъэу къысцэхъути, есIуи къысылуи шыагъэп.

Илъэсрэ ныкъорэ нахъ Iоф сымышIагъэу Н.С. Хрущевым иунашъокIэ 1959-рэ илъэсым ыкIэмэ аджэ Адыгейм фэдэхэм ярайон гъэзетхэр зэфашыжыгъагъэх. Сэри IофшIэн симыIэу сыгъэнэгъагъ. Зымы зи къысымыIо зэхъум, сфэгумэкIыни къыскагущыIыкIыни шыIэпти, партием ирайком сэхъ фэдэхэу Iофынчэу къэнэгъэ журналистхэм IофшIапIэ къафегъотэу зызэхэсэхым, ащ печатнымкIэ иотдел ипашэу Ведутэ (ыцIэ къэсшIэжыырэп) дэжэ сыкIуагъ. Ар къыздэгущыи, Брюховецкэ райгъэзетэу «Правда колхозника» зыфиIорэм иредакторыгъэу Косенкэм дэгущыи, а гъэзетым мэкъу-мэщымкIэ иотдел ипашэу IофшIэныр езгъэжыагъ. Къысфэдэгъух, уни къысатыгъ шъхъае сызагъэрэп, адыгэхэм сакъыфэзэщы, тадэжэ къэзгъэзэжы сшIоигъу.

Мэзэ заулэ тешIагъэу Краснодар сыкъэ-кIуагъэу автовокзалым сыщыIокIэ партием ирайком агитациемерэ пропагандэмэрэ-кIэ иотдел ипашэу МэщфашIу Махьмудэ ыкIи къысело: «Арэп, о кIалэр, тыдэ ушы-хэтэ? МодыкIэ ЛэупэкIэ Аслъан къыплъэхъу IофшIапIэ уIуигъэхъанэу. Удэщылэр цIыф ышIэрэп». Ыужырэ мафэм ЛэупакIэр къысэджэ, «партучетым ухэтэу ухэхъажыгъэшъ» еIошъ, пхъашэу къыздэгущыIэ. Брюховецкэ районым сыкъырэщыжы, партием и Теуцожэ райком иинструкторэу Iоф сшIэнэу сарегъаштэ.

Джащ ыуж Аслъан цIыфышIу дэдэу зэрэщтыгъ зысшIагъэр. IофшIэнымкIэ фэгъэгъу иIагъэп, ауми илъэситIо Iоф зыдэсшIэм ымакъэ гъэлъэшыгъэу къыздэгущыIагъэу, сыгу хитгъыгъэу къыхэкIыгъэп. Сэ къысфэгъэгъэгъэх Аскъэлае, къуыгъэрэу Шевченкэм, Гъобэжыуае ашыIэхэ парторганизациехэр. А лъэхъаным партийнэ дисциплинэр пытагъэ. КПСС-м ирайком иорготдел ишIэ хэмылтэу зэлукIэхэр ашIынхэ, кадрэхэр зэблахъунхэ, ежэхэр зыфэхэ горэ партием хагъэхъан фитыгъэхэп. Джа зэлукIэхэм зэкIэми сажыгъалэщтыгъэ, къысфигъэгъуштыгъэп, чэщныкъом зэлукIэр зауыхкIэ, чэщырэ чылэхэм сакъышIэщтыгъэ, автомашинэ шыагъэп.

Ар имыкIоу сэ къысфэмыгъэгъэгъэхэ парторганизациехэм ащыщ горэм шап-

хъэр щаукъуагъэ зыхъукIэ, ащ сигъаколоти, ахэр къызэхэсэфыфэ сыкыгъэгъыщтыгъ. Джащ фэдэу партием хэгъэкIыгъэнхэм фэгъэхыгъэ Iофыгъохэм апае Едэпсыкъоежыым, Очэпшые, нэмыкIэхэм сызэригъэ-кIогагъэхэр, зэлукIэхэр чэщыр хэколотэфэ жьотэу зэрэколщтыгъэхэр, сыдэу хъугъэми партием ирайком иунашъо пхырышщыгъэу сыкъызыкIыжыкIэ «дэгъоу Iоф къэшIагъ, Рэмэзан» къызырэсIоштыгъэр сщыгъу-пшэрэп.

Партийнэ конференциехэр, партактивхэр, партием ирайком ибюро изэхэсыгъохэр шыIэхэ зыхъукIэ, партийнэ дисциплинэр зыукъохэу къэгужьохэрэм, тыззыгъажэхэрэм афэсидэщтыгъэп, сяхпхэщэкIыщтыгъ. СыкIэлагъ, зэкIэ тэ зэрэтIоу хъун фаеу къысшыхъуштыгъ. А лъэхъаным сщыгъушшэрэп «Рэмэзан, ныбджэгъу уиIа, хэтэ узготхэр?» ыIуи къызырэсэупчIыгъагъэр. Арти, ащ фэдэу гъэнэфагъэу зи зэрэсимыIэр зесэIом, «ар хъуштэп, тэрэзэп, Рэмэзан, ныбджэгъу уиIэн фае» къысIогагъ. Ащ ыуж апэрэ ныбджэгъу къысфэхъугъэхэр Шевченкэм дэтыштыгъэ автохэзйствэм иинженер шъхъалэщтыгъэу Хьагъур Айтэчрэ Пэнэжыкъуае дэтыгъэ торгово-завозной базэм идиректорыгъэу Гъыш Нурбийрэ. Непи ахэм бэрэ салумыкIэми сэгъэлъапIэх, тиньбжыкIэгъум дэгъоу тызэрэзэфыштыгъыгъэр IэшIу-IэшIоу гъум къынэжыгъ. А лъэхъаным Мыекъуапэ Гъыш Нурбий защэжыым ащ сыкIуагъэу иIофшIапIэ сыхIэмыхъэу сыкъэ-кIожащтыгъэп.

Партием ирайком тышчызэдэлажэ зэхъум ЛэупэкIэ Аслъан къышчэгъагъэу иунэ бэрэ сыхэщтыгъэ. СымыкIонэу сIуагъэми, «бэ къэмыIоу, некIо сIуагъэшъ, къыуалорэр гъэ-пакIэ» ыIоти сыздишIэщтыгъ. УахэхъанкIэ тхъагъэу, цIыф къызэрыкIохэу, уахэгупсэфыхъэу щтыгъ. Чэщыри ядэжэ сышыIэу къыхэкIыштыгъ.

Ишъхъэгъусэу Тэмарэ джыри сэлэгъу сшIошI нахъ нэмыкIэп. Фэдэ бзылфыгъэ гуащэ дунаим тетэп Iломи хэукъоныгъэ мыхъунэу щтыгъ. Джыри арэуштэу зэрэщтыгъм сицыхъэ пыгъэ телъ. Бзылфыгъэ мылгъэгэ-мылхъэнчэ къопцIэ гохэ нэгугъэу, шъабэу гушчыIэмэ IушхыпцIыкIызэ, къыддекIокIызэ тигъашхэщтыгъ.

Ежэ Аслъан пчэдэжэ нэфшъагъом къыкIэтаджэти, ордэ горэхэр мэкъэ шъабэкIэ кIиIуыкIызэ, унэхэр зэпикIухъэхэу къыригъажэщтыгъ. Загъорэ зэпигъэуэмэ, джэуап ептжыныр зымышчыкIагъэ горэхэр къы-Iомэ, етIани ордэ мэкъэ шъабэм кIыригъэ-щэу ежэжыштыгъ. ИцIыфышIугъэр ихъалэлыныгъэрэ гъунэнчъагъ. Имыхъамелэ тIупшыгъэу Тэмарэ иIэнэшIыгъэ зэкIэри Аслъан ригъэблэгъэнхэр, иныбджэгъухэр зылышчэнхэр икIасэу щтыгъ. Угурэ тIы-сырэ имыIэу, о къапIорэм къемыдIоу, ежэ зыфаер къыIозэ уигъашIэщтыгъ.

Тэхъутэмыкъое районым ащэжыи, ащ ирайисполком итхьаматэ игуадзэу, партием ирайком иятIонэрэ секретарэу Iоф ышIэ зэхъум сышыгъушшагъэп, ышнахыкIэм фэдэу цыхъэ къысфишIэу, къыслыкIомэ

сищэу, дэмысынхэу зыгорэм кIощтхэми яунагъо къыслэхъинэу, сэри сыкъэкIожа-мэ ячэтхэр хэгъэхъажыгъэу къызэрэхэкIы-гъэм непэ къызынэсыгъэм тырээзмэр-къэужы. Нэужым Тэхъутэмыкъое ыкIи Теуцожэ районхэр зэхэгъэхъажыкIыи зэхэ-щэгъэ райисполкомым тхьаматэ зыфа-шымы, ренэу ыналэ къыстегъыгъ. Агроно-мэу Iоф сшIэзэ, лажыи хъахыи симыIэу сы-тырагъэкIыгъэу алуи чIыпIэ къын сифагъэу гъогуым сышыIуыкIи, сIофхэм языгъет зыфэ-сэлэутэм партием ирайком сици къыс-къоуцуи, ишIуагъэ къысигъэкIыгъагъ.

Непэ къызынэсыгъэми Аслъан сышыгъу-пшэрэп. Сэри джащ фэдэ къабзэу тыдэ щыслэгъугъэми секIуалIэ, тызэфэчэфэу тызэрыгушчыIэн кэзэгъоты, тигукъэкIыж-хэм танэсы, уахътэр тфимыкъоу тызэг-о-кIыжы.

Джащ фэдэ цIыф шIагъу ЛэупэкIэ Аслъанэу непэ сызэрыкIорэ шыIэныгъэ гъо-гум илъэс 50-м ехъукIэ сытезыгъэгъуа-гъэр. Аслъан IофшIэгъэшхохэр иIэх. Адыгэ лъэпкъым хъалэлэу фэлэжыагъэхэм ащыщ. Ащ ыцIэ къепIомэ, ар зыфэдэр къыуимы-Iонэу адыгэ шолъырым инахыжыIохэм къахэмыкIынэу сэгугъэ. IэнэтIэшхохэм алу-тызэ къызэрихыгъэм имызакъоу, ныбджэ-гъушIу, сэмэркъээр икIас, сыдигъэ уIука-лэми нэгущIоу, цэфэу къыппэгъокIы. Ти-гъунэгъу краими, тикъэралыгъошхо инэ-мыкI чIыпIабэми зрашчызэлъашIэрэми зэ-ррачалыгъэрэми шчэ хэлтэп.

Джащ фэдэ къабзэу гумахъуи щыт. Къын IофыкIэ зынэмысырэ шыIэп. ХэткIи зэ-хэдэ, ханэ иIэп. Ынэпси къызэрэколщтыр зи арэп. Ныбджэгъухэм, къо-Iахыылхэм, зы-дэлэжыагъэхэм, игупсэхэм пэсашэу ядунай зэрахъожырэр игухэкIышху, фэщылэрэп.

Ауштэу ЛэупэкIэ Аслъан зэрэщтыгъ сэ сизакъоп зышIэрэр. АшIэ илэгъу пстэуи, сыда Iломэ, ыпшIэгъэ къызэрэщытIуагъэу, зэхэщэн IофхэмкIэ партием и Теуцожэ рай-ком илъэсикхэ ипэщыгъ, Теуцожэ ыкIи Тэхъутэмыкъое районхэр зызэхэгъэхъажыгъэм зэхэщэгъэгъэ Теуцожэ райисполкомым илъэсикхэ итхьаматэагъ, Мыекъуапэ къызащэ-жыым хэку исполкомым снабжениемерэ сбытымэрэкIэ игъэлорышIапIэ илъэс 22-рэ иIэшъхэтетыгъ, нэмыкI IэнэтIэшхохэми алуыгъ, Адыгэкъалэрэ Теуцожэ районым-рэ яцIыф гъэшIуагъ. Олэжэфэ цIыф жъу-гъэхэм ахэтыныр икIэсагъ, акъылэгъу, уп-чIэжыгъэу афэхъуштыгъ, къодждэс къызэ-рыкIохэм ягумэкIхэр зыфэдэхэр зэригъа-шIэщтыгъэх, ахэр афигъэцакIэщтыгъ. Непэ къызынэсыгъэми Адыгэкъалэ, Теуцожэ, Тэхъутэмыкъое районхэм ащыпсэхъэрэм ЛэупэкIэ Аслъан ицIыфышIугъэ ащыгъу-пшэрэп, шIуыкIэ, дэхагъэкIэ игугъу ашIы. Ахэр къэблэжыныр псынIагъоуп, ар зэкIэми ашIэ ифэрэп. Ау ахэр Тыгъуры-гъуае икIэлэ Iлугъэ иакъыли, иамали, иадыгагыи, ицIыфгыи къахыгъ.

Непэ къызынэсыгъэми ежэ ЛэупэкIэ Аслъани къытенэрэ шыIэп. Зы лъэхъани зыдэлэжыагъэхэр щыгъушшэхэрэп, ренэу ахэм ахэхъэ, ягумэкI адегошы, ягушIуагъо адеIэты. Ныбджэгъубэу иIэхэми къызэрэуа-

тын шыIэп, шъхъэкIэфэгъэшхо къыфашIы. Ащ фэшыхъат тыздэгущыIагъэхэми къыгъагуагъэхэр.

БЭРЭТЭРЭ Аскэр, Гъобэжыуае ина-хыжыгъэм я Совет итхьамат:

«ЛэупэкIэ Аслъан зысшIагъэр партием и Теуцожэ райком Iоф шышIэу зыщэтым къыщегъэжыагъ. Ащ ыужы Теуцожэ рай-исполкомыи илъэсыбэрэ итхьаматэагъ. Сэри гъобэжыо колхозым илъэс 12 сырит-хьаматэагъ, колхозу Лениным ыцIэкIэ щы-тым ипартком исекретарэу илъэсыбгъо сы-щытыгъ, къоджэ Советым сыритхьаматэу къыхэкIыгъ.

Арышъ, Аслъан бэрэ сыдэлэжыагъ, дэгъоу сэхIэ. IофшIэгъэшхохэр иIэх, цыфхэм афэгумэкIыштыгъ, гупцIанэзэ къыхыгъ, фэлэжыагъэу зи къыгъэнагъэп. ЖэнэлI Нурдинэрэ Аслъанрэ зэгурьIохэзэ дэгъоу зэдэлэжыагъэх, районым лъэшэу зыкыра-гъэлэтыгъагъ, хэкумкIэ пэрыгъэх ахагъэу-цогъагъ.

ЛэупэкIэ Аслъан IэрышIыкыр аримы-гъэшIыныи пылгыгъ, Москваи кIогагъэ, ащ щызэхэщэгъэгъэ комиссиенм къыщы-гушчылагъ, ау у АслъанкIэ, ЖэнэлIыкIэ КПСС-м и ЦК рихыжыгъэгъэ Iофыр кэб-гъэуцунэу щытыгъэп. Мыекъуапэ зэкIожа-ми IэнэтIэшхо Iутыгъ, ишIогъэшхо къытэ-кIыгъ, сыколхоз тхьаматэти бэрэ сеолIагъ, къытфигъагъэр бэдэд, тщыгъушшэрэп. Адыгэ Республикэм и Президент дэжэ на-хыжыгъэм я Советэу щызэхэщыгъэм сэри сыхэтыгъ. Ежэ Аслъан ащ итхьаматэагъ. ЫшIэ ифагъэр бэ. Президентым тзыфаер риIоштыгъ, тизэхэсыгъохэм къаригъэ-благъэу къыхэкIыгъ».

БЛЭНЭГЪЭПЦIЭ Хьамид, Джэ-джэхаблэ шыш, кIэлэегъэдэжэ Iоф-шIэным иветеран:

«ЛэупэкIэ Аслъанрэ сэрэуэ Мыекъопэ педучилищым тышчызэдэдажэ. 1941-рэ илъэсым тычIахыи, 1951-рэ илъэсым къэ-тыухыгъ. Къыныгъэ, зэо ужыгъ, гъэблэш-хуагъэ, гъомылапхъэр мэкIагъэ, карточкэ-ми тыкыхиубытагъ. Ауми цыфхэр зэфэдэ-гъуштыгъэх, зэфэсакъыжыштыгъэх, зде-Iэжыштыгъэх.

Тызэрэзэдэджэрэм имызакъоу, Аслъан-рэ сэрэуэ тызэныбджэгъушхоу щытыгъ. Зыпарэми тызээрэмьнэу шIу тызэрэлъэ-гъуштыгъ. Непэ ыгъотыгъэ шыIэмэ сыхи-ныштыгъэп, сэри джащ сыфэдагъ.

Аслъан дэгъоу еджэщтыгъ. Шыпкъэ-ныгъэ иIагъ, къыуиIуагъэмэ ыгъэцакIэ-щтыгъ. Анахъ икIэсагъэр урысыбэем иуро-кхэр ары. Комсомольскэ, общественнэ Iоф-шIэнхэм ахэлажэщтыгъ, ашIэу, алытэу щытыгъ.

Училищыр къэтыухи IофшIэныр зетэ-гъажыэми тызэщыгъушшагъэп. Теуцожэ районым ежэ къызагъакол, чылэм кыдэ-хъагъэу зыкысIуимыгъагъэу дэкIыжы-гъэп.

Райисполкомым итхьаматэу лъэ-гъун сIуэу ыдэжэ сызэкIоми къысфэчэфэу къыспэгъокIыгъ, сызыфаер къысфигъэцэ-кIагъ. Непэ мыбэми тышчызэлукIэрэм джа гуфэбэныгъэу тазыфагу илыгъэр къэнэ-жы. Дэгъоу сэхIэ Аслъан IэнэтIэшхохэм зэралуыгъэр, ищытхъу зэраригъэIуагъэр, джыри ишIушIагъэхэр цыфхэм зэрашы-мыгъушшэрэп. Лъэшэу сырэгущо, сыщэ-гушIуыкIы синыбджэгъу. СыфэлъаIо псау-ныгъэ пыгъэ иIэнэу, шIоу, дэхагъэу шыIэр къыдэхъунэу».

ЗАВОДИН Николай, IофшIэным иветеран:

«Сэ колхоз бэлахыштыгъэу «Октябрьэм» сыризэкономист шъхъаIэу, ипартком ипашэ сыригуадзэу сыщытыгъ. Джары ЛэупэкIэ Аслъан сылукIэу, сишIэу зыкIыштыгъэр. Тиколхоз бэрэ къаколщтыгъ, цыфхэр зы-гъэгумэкIыхэрэр зэригъашIэщтыгъ, чыла-гъохэр зэтэгъэпсыхъагъэхэ зэрэхъуштым иамалхэр зэрихэщтыгъэх. Аслъан цыф къызэрыкIоу, пэщэ Iушэу, зэхэцэкIо бэла-хъэу зэрэщтыгъ зэкIэмэ ашIэщтыгъ, едэ-Iуштыгъэх.

А лъэхъаным партием ирайком иапэрэ секретарыгъэр зыфэгбгъэдэн къэгъотыгъое кIалэу ЖэнэлI Нурдин. Аслъанрэ арырэ дэгъоу зэгурьIоштыгъэх, зэдэлажыштыгъэх. Тирайон зыкырагъэлэтыгъагъ.

Къасло сшIоигъу ЛэупэкIэ Аслъан ти-къутырдэхэм зэрашымыгъушшэрэп, шIу-кIэ, дэхагъэкIэ агу къызэрэкIыжыырэр. Псау-ныгъэ пыгъэ джыри уиIэнэу сыпфэлъаIозэ, сэгугъэ джыри тызэлукIэнэу, а блэкIыгъэ илъэс шIагъохэм тIоIошIэкIагъэр тыгу къэдгъэкIыжыныу, Аслъан».

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Сурэтым итыр: **ЛэупэкIэ Аслъан.**

ЛИТЕРАТУРЭМРЭ КРИТИКЭМРЭ

НЭУБЛ
ГОГОЛЫМ
ИТХЬЭЛЪАН

НыбжьыкIэ дэдэу, тхэн ригъэжъэгъэ кьодыеу Гоголыр Пушкиным итрагедие цIэрылоу «Борис Годуновым» апэрэу зеджэм, ащ ыгу кьэлэтыгъэу, зэ-лшиштагъэу, тхьэлъанэ ышIыгъагъ ыкIи моуштэу ытхыгъагъ: «Мы егъашIэм шыIэшт уитхыгъэ сапашъхьэ илэу тхьэлъанэ сэшIы! Джыри сэ сыкбабз, джыри цыфхэм афэмылэгъурэ хьарамыгъэ гори кысхэфагъэп, зызгъэцIыкIунэу ыкIи зышIо-шIыжынынэу сыгу зыкIи кыхьагъэп. Цыфыгъэ зыхэмылхъэу тетыгъор зылыгъхэм кьапыхырэ чыIэмэлым сыгу шIуагъэу кышцесхьакIырэм цыщэу тIэку нэмыIэм сынапэ тырихэу зыгорэкIэ сшIуитыгъумэ; зыгорэкIэ сыгу шъабэу кьытеорэр штаукI машIом зэлшштэмэ; зыгорэкIэ слъэгъу мыхьурэ, зи кьэ-зымыхьырэ фэмыфыгъэм сыз-Iэкиубытэмэ; зыгорэкIэ сыгу загъорэ кьыштыгъэжырэ гъэ-шIэгъонхэр цыфмэ ящытхьу-пIэ бэдээр цысшэнэу схымэ; зыгорэкIэ о сыгу кьышчыбгъэу-шыгъэ макъэхэм хьайнэпагъэ кьафэсхьымэ. Е-е! Ащыгъум зэ-пымыоу ащ цэнаутыр кьысты-рерэутх, спкэу кьэмылэгъо-рэм цэбзэ пэпцIэ миллион кыс-херэрэс, сигъэмысэу мэшIотхьэ-бзэ мыкIосэжынынэу сыгу кьы-тырерэкI...»

Джы а тхьэлъанэр Гоголь усэклошхом кьызэригъэшъып-кьагъэми, ежъ усэклошхоми тхэкIо нахьыкIэм урыс лите-ратурэр кьылэгъэу фишIэгъэ шIушIагъэр зыфэдэми Гоголь итворчествэкIэ тылгыплъэн, кьэдгъэнэфэн. ЫкIи хьышгъэм итегушъыIэн нахь IупкIэ хьуным фэшI, мыщ фэдэ зэкIэлъыкIуа-кIэ кьэлотэным хэтлхьан: «Пэ-ублэм» ыуж «Украинэ ыкIи пе-тербург повестхэр», «Драма-тургиер. Комедиеу «Ревизор», поэмэу «Пагъэхэр зыщэфрэр»/«Чичиковым икьэкIухьан е «Пагъэхэр зыщэфрэр»/, «КIэу-хыр...»

Мы упчIэри мыщ дэжым кьышчыдгъэуцун: «**Сыда ду-наим щыцIэрыло произведе-ниехэу Гоголым илэхэр ытхынхэмкIэ Пушкиным ишIуагъэу кьэкIуагъэр?**»

А упчIэм иджэуап тылгы-хьузэ, мы статьяр тхыгъэу хьугъэ.

«УКРАИНЭ
ЫКИИ
ПЕТЕРБУРГ
ПОВЕСТЬХЭР»

Мы тызхэт илэсэу еужы-рэу клорэм урысые обществэ-рэкI пIоми хьунэу ыкIи дунэе культурэхэри зыхэлэжъэгъэхэ хьугъэ-шIэгъэ инхэр мэхьанэ ялэу кьызыдихьыгъэх. Ахэм Iо хэ-мылэу урыс тхэкIошхохэу, цыфIлэпкым ятворчествэкIэ, якъэлэмкIэ бэ фэзышIагъэхэу Пушкинымрэ Гоголымрэ яюби-лейхэр апэрэу ащышых. Шып-кьэм тетэу угушъыIэн зыхьукIэ, а юбилейхэр игъэкIотыгъэу хэдгъунэфыкIыгъэх, ау ахэм яилъэс джыри макIо: журналхэ-ми, гъэзетхэми, телевиденими

а темэр ащыгъушпэрэп, ренэу ахэм закыфагъэзэжы.

Ауштгэу а цыфышхуитIур мы илэсым джыри зэ зэлукIэнхэу зышIыгъэр кьызыхьугъэхэмкIэ ныбжьэу ялэхэр зынэсыгъэхэр ары — Пушкиныр 210-рэ хьу-гъэ, Гоголыр — 200. Тинэрылэ-гъушъ, зыр нахьыжъ, адрэр нахьыкI. Арышъ, а пчъагъэхэр арэп юбилейтIур зэтэгъагъэр — илэсхэу кьызыхьугъэхэр ары. Е, нэмыкIэу кьаплэмэ, илэсхэу тIури кьызыхьугъэхэр цифрэу «9»-кIэ кьызэриухырэм ишIуагъэкIэ а хьугъэ-шIэгъытIур зэтефагъэ. Пушкиныр 1799-рэ

Iагъэу е ишIошI римыIоллагъэу ытхыгъэхэм кьахэгъотэгъуай. «Къутырэу Диканькэ пэблагъэу цыклорэ пчыхьэхэр» зыфиIорэ тхылым хэхьэрэ повестхэм кьащегъэжъагъэу урыс лите-ратурэм илэагъэ кьэзыIэтыгъэ поэмэу «Пагъэхэр зыщэфрэр» («Мертвые души») зыцIэм нэ-сэу зыгорэкIэ ащ иIоф зыхы-мылхьагъэ ахэтэп.

Тызэрэщыгъуазэу, тхакIо пэпчъ тхэкIэ хэбзэ шъхьаф илэу кьэхьэу италант тегъэпсыхьа-гъэу: ахэт ытхыштым сюжетэу фэхьуштыр шылакIэм занкIэу кьыхехы е ежъ-ежырэу кьеу-

кIыгъ), тхылхэр кьышцэфы-жыыхы, ежъ-ежырэу ыгъэсты-жыыгъэх.

Ау «Диканькэм» зеджэм Пушкиныр гушIуагъэ, лъэшэу ыгу рыхьыгъ, гушъыI гуапэхэри фиIуагъэх, инэу ыгъэшIэгъуагъ, ар кьыпфишIэу узыгъэщхын тхылэу зэрэщытыр хигъэунэ-фыкIыгъ, ащ фэдэ урыс лите-ратурэм зэрымылагъэр кьыIуагъ. ШыпкьэмкIэ, мыщ дэт повестхэм (тхылыр едзыгъуитIоу зэ-хэт, едзыгъо пэпчъ пэублэмрэ повестиплIырэ хэхьэ) узэготхьэу уамыгъэщхэу уаджэн плъэкIы-штэп — ныбжьыкIэ чэфым,

КЪУНЫЖЪ Мыхьамэт

ПУШКИНЫР ГОГОЛЫМ
ИКИЭГЪЭКЪОНЭУ ЗЭРЭЩЫТЫГЪЭМ
ИХЪИШЪ

илэсым /жъоныгъуакIэм — майм и 25-м стилижымкIэ, клэмкIэ мэкъуогъум и 6-м/ ишылакIэ ипэублэу хьугъэ; Го-голыр 1809-м /гъэтхэпэм и 20-м жьымкIэ, клэмкIэ мэлылъ-фэгъум и 1-м/. ЗэрэхьурэмкIэ, Пушкиныр Гоголым нахь зэрэ-нахьыжыр «9»-м епхыгъ — илэси 9-рэ мээзэ заулэрэ азы-фагу дэль. Джащ кьыхэкIэу я ХХI-рэ лIэшIэгъоу тызхэхьа-гъэм ия 9-рэ илэс юбилейтIу шызэлукIагъ.

Ау мы факт гъэшIэгъонхэм ащ фэдиэу уасэ ямыIэныгъэ-кIи мэхьэ а тхэкIо инхэм язэфы-щытыкIэ ащ кьышчыуцштыгъэмэ. Шъхьаем Iофыр нахь куоу цыгъ: Пушкинымрэ Гого-лымрэ язэфыщытыкIэ лъэпсэ-шхо иI, хьышъабэ пылъ. Ар апэ-рэу ятворчествэкIэ урыс лите-ратурэшхом кьыфахьыгъэм, яталанткIэ ащ ищытхьэу дунаим кьызэрэщIаIэтыгъэм япхыгъ. АщкIэ ахэм гушъыIэ лъэшхэу, да-хэхэу, лъагэхэу шыIэхэр, тыбзэ кьыфаIэтыштыгъэр яфэшъуашэх. Зышчымылэжъхэм охьтэ шIукае тешIагъэми, а тхэкIошхохэм атхыгъэхэу кьэнагъэхэм ящытхьэу нахь кьыхэмыхьуагъэмэ, зыкIи кьышчылагъэп. НэбгыритIум язэфыщытыкIагъэм шIуагъэу кьытыгъэр егъашIэм мыкIоды-жын мылбку лъапIэу, гъунэ зимыIэ культурэшхоу Урысыеу зыфышылагъэхэм, зыфэлэжъа-гъэхэм, ятворчествэ бай зэра-тыгъэм, зыфэулэуэхэхэм кьы-фэнагъ. ЫкIи ар тэ непэ зэкIэ ти-культури, тигушпыси, тиакъыли IэпыIэгъу афэхьэ, тихудожест-веннэ-эстетическэ зэхэшIыкI нахь куоу ешIы, чыжъэу тегъа-плъэ, кьыхтегъахьэ.

Гоголыр джыри цыкIугъэ Пушкиным ыцIэ зызэхехым. Ащыгъум Пушкиныр илэс 18-м итыгъ. Ау зэлукIэхэи зэпэ-блэгъэ дэдэ зэхьухэм, ежъ зэрэ-нахьыжыр зыкIи кьызхи-гъэщыгъэп: нахьыкIэр ымы-гъэнахьыкIэу, кьыздэхьугъэхэм фэдэу, ныбджэгъуныгъэр ыпэ ышIэу кьыдзэкIуагъ — зигъэ-пэгагъэп, зыфигъэиныгъэп, усэ-клошхо хьугъахэу цытыгъэ нахь мышIэми. Джащ кьышцегъэ-жъагъэу Пушкиныр хэмытэу, ащ иIоф хэмылэу, игушъыIэ емы-дэлэу Гоголым зы тхылыгъ ытхы-гъэп пIоми ухэукоштыгъэп. Пуш-киным ынаIэ тыримыдзагъэу, сюжеткIэ, темэкIэ дэмыIэпы-

гупшысы, зэхегъэуцо; ахэт зы-горэм зэ ытхыгъагъэм кьыте-хыгъэу, нэмыкIэу зэгъэзфэжы-гъэу кьетхыжы. Ау Гоголыр ахэм афэдагъэп: шылакIэм шы-уцугъэхэу, тетыгъо шызыубы-тыгъэ хабзэхэу цыф кьызэры-кIом идунае эжъэу зышIыхэрэм, чиновник тыгъуакIохэм язекIуа-кIэ нэрылэгъэу кьыфэзышIырэ кьэбархэр кьыфэзыIотэн ишы-кIэгъагъэр. Ащ шIокIыжъэу ытхыхэрэм осэ тэрэз кьафэзы-шын илэнэу фэягъ. А лъэны-кьыуитIумкIи сатирик лъэшым IэпыIэгъушхо кьыфэхьэу, кIэ-гъэкIон инэу Пушкиныр илагъ, фэшпыпкьэу кьыготыгъ.

А пшъэрылъ иныр дунаим тетыфэкIэ зыкIи кьыкIыримы-гъэхэу, икьэу ыгъэцакIэу ащ зэ-рихьагъ. ШоIэн хъумэ, ежъ нахь ныбжьыкIэ тхакIор ылъэ пытэу тыригъэуцоным, лите-ратурэм илэгъаплэмэ афицоным /италант кIуачIэу хэлъыр ышIэ-ти/, гъогу занкIэм тырицэным, зыкьыригъэлэтынэм ыгу етыгъэу апылгыгъ: сюжетхэр ритышты-гъэх, илэпэрытхыхэм, итхылхэм еплъыкIэу афыриIэр, уасэу афи-шIырэр шъхьэихыгъэу, ыгу кьы-диштэу, кьэухьэ-ухьажъ фимы-шIэу рилоштыгъ.

Ежъ Гоголыр иныбджэгъу нахьыжъ ыуж итэу лыкIоу, ытхырэм кьыриIолэщтым ежэу, ащ игушъыIэкIэ, иеплъыкIэкIэ зэкIэри—итхылхэри, истатъя-хэри ылъэгъунэу, IукIэнэу фэе зэпыгъэу, дэгущыIэ шIоигъоу, ыгу илхэр филотэнэу зыдэшылэм лыкIоу, зыхэс купым зэрильэ-гъушты ыкIи кьыIорэм зэредэ-Iушт кьодыем фэшI блимы-гъэкIэу ахэхьэу, адышцэсу ыкIи шъхьэкIэфэ ин фишIэу шылагъ.

Ауштгэу Пушкиныр шIу зэлэ-гъум Гоголым ыныбжъ илэси 8-м нэсыгъэ кьодыагъ. Пуш-киным ытхыгъэхэм ащышэу ар апэ-рэу зэджагъэр Iэпэрытхым тыратхыкIыгъэ усэу «Шъха-фитныгъ» («Вольность») зыфи-Iорэр ары. Ежъ Пушкиныр Го-голым ытхыгъэмэ ащышэу «Къу-тырэу Диканькэ пэблагъэу шы-клорэ пчыхьэхэр» зыфиIорэм апэдэдэу еджэнэу хьугъэ. Ау, кьызэрэсшIошIырэмкIэ, Гого-лым икьыхэутын Iоф кьызэ-рэригъэжъэгъэ поэмэу, усэклэ тхыгъэу «Ганц Кюхельгартен» зыфиIорэр авторым кьызы-дэмыхьум (Петербург ижур-налхэм хьапэ-сапэм Iагъэ-

гушIуагъом, сэмэркъэу, орэд жьынчхэм узэлъаштэ, гур кьа-Iэты. Мыр апэрэ тхылыр ары. «Миргороды» мыщ кьыкIэ-лыкIорэ ятIонэрэ тхыгъэу ылы-тэщтыгъ.

Ау «Миргороды» «Дикань-кэм» фэдэ кьабзэу украинэ ма-териалхэм атэхыгъэу щытми, нэмыкIэу гъэпсыгъэ. Мыри едзыгъуитIоу ыгъэпсыгъ: шъхьа-ем, едзыгъохэм повесть тIуры-тIу нахь ахэхьэрэп. НэмыкI пкьыгъэхэмкIи зэфэдэхэп. Апэ-рэм хэлъыгъэ романтизмэр джы мыщ хэлъыжъэп, цыплъэгъурэп, шылакIэм, реальнэ зыфатIорэм, авторыр кьекIоллагъ. Зыми фэмыкьулайхэу, зы Iоф горэ-ми фытемыгъэпсыхьагъэхэу, бгъукIэ цылхэу, шъхьахынэ-хэу зигъашIэ зыгъаIохэу «ста-росветскэ помещикхэкIэ» зэ-джагъэхэм ядунае тыхещэ, ахэм яобразхэр кьытегъэлэгъух («Старосветскэ помещикхэр», «Вий», «Иван Иванович Иван Никифоровичыр пыи зэри-шIыгъэм ехьылIэгъэ повестыр»). Ащ фэдэу зышылакIэ мыхьыеу, кьызэгъуагъэу, зы чыпIэм итэу шхэнрэ чыенрэ фэшъхьаф зымышIэхэу псэухэрэм клочIэ-шхо зыхэлъэу, шынагъом кьы-мыгъэуцоу, лыбланэу, лIы чанэу, ихэгъэгоу, ичIыгоу шIу ылъэгъурэр кьызэкIэмыкIоу, лыхьужыныгъэ хэлъэу пыймэ ащызыухьумэр Тарас Бульбэр апыгъэуцугъ — шылакIэу зыхэ-тым ащ фэдэ цыфхэр хилъа-гъохэрэп — сыда ащкIэ кьыIо шIоигъор? Зышъхьэ зыфызе-мыхьажырэ помещик лъэп-кьэу народым ыпшъэ дэсым идунае пкIэнчэу, хьаулыеу зэригъакIорэр ыштэрэп, тетыгъор зылыгъ классыр еумысы.

Ежъ илэхьан Тарас Бульбэ фэдэхэр ишапхьэхэп — ары ыкIи блэкIыгъэм зыфигъэзэ-нэу, хьышгъэм итемэ кьылэтынэу зышIыгъэри. Ау Тарас шыIэгъэ шыпкьэу щытэп, хьышгъэм те-хыгъэу, хьышгъэ жанрэм илэу повестыр тхыгъэ нахь мышIэми. Джауштэу блэкIыгъэмрэ ежъ уахьгъэу зыхэтырмэ эпегъэуцух. Ащ кьыхэкIэу адрэ повестхэу илэхьан ехьылагъэхэм агу-зэгу а повестыр ригъэуцуагъ. Арышъ, Тарас Бульбэ блэкIы-гъэм илхыжъхьхэм атэхыгъэу, зэфэхьыс зыхэлэ образэу щыт.

«Миргородым» Гоголым итворчествэкIэ мэхьанэ илагъ.

Сыда зыпIокIэ шылакIэу зыхэ-тым, ежъ ынитIукIэ ылъэгъурэ цыф зэфыштыкIэхэм критикэ ахэлъэу кьэлэгъоныр мыщ кьы-щырегъажьэшъ ары. Мы тхы-лым ылэ кьышчыригъэхьэгъэ тхакIэм ишIуагъэкIэ Гоголым итворчествэ нахь лъэшэу зы-кьылэтыгъ, реализмэм игъогу те-хьагъ, ащ ипринципхэм, ишап-хьэхэм атетэу тхэу фежъагъ. Джы ишхэн «Диканькэм ипчы-хьэхэм» афэдэу уимыгъэчэ-фыжъэу, ау унэпс кьыгъакIоу, уигъэнэшхьэеу, иномори уигъэ-гупшысэу зэригъэпсыштым Iоф дешIэ. Социальнэ Iофыгъохэр зегъэушъомбгъугъэу кьыгъэ-лъэгъонхэм фэшI, художествен-нэ амалыкIэхэм — темакIэхэм, сюжетыкIэхэм, жанракIэхэм алъэхьэу, ижабзэ нахь лъэш ышIыным пылъ.

А зэхьокIыныгъэхэр — исэ-мэркъэу шIагъуи, иномори, иса-тирэу ылъэ теуцоу езыгъэжъа-гъэри нэмыкIэ зэрэхьугъэхэр «Миргородым» кьыкIэлъыкIогъэ «Петербург повестхэм» кьа-хэщы. Драматизмэри, трагедие-ри а тхылым ыпкь шыщ шъып-кьэхэу хэхьагъэх.

Мыщ дэт произведениехэр зэкIэмкIи 7 мэхьух. Ахэм ащы-щэу 5-р Петербург ятемэки еп-хыгъэх. Ары ыкIи «Петербург повестхэкIэ» зыкIеджагъэри. Ауштгэу а терминыр ахэм кьате-нагъ. Повестхэу «Коляскэмрэ» «Римымрэ» адрэхэм абгъукIэ кьышчытых пIоми хьушт — Пе-тербург а тIум ахэтэп.

Помещикхэм яклалэхэр цы-рагъэджэнхэу, исистемэкIэ Цар-скосельскэ лицееу Пушкиныр зычIэсыгъэм фэдэ хьазырэу, апшъэрэ шIэныгъэхэм ягимна-зиеу Нежин 1821-рэ илэсым кьышчыIэуахыгъагъэр кьызеу-хым, Петербург мыкIомэ мы-хьунэу Гоголым гухэлъ ыгъэу-цугъ ыкIи тыгъэгъазэм ыкIэхэм адэжъ 1828-м ар ащ нэсыгъ.

Сыда ащ фэдэу ар ыгу кьызекIыхьагъэр?

АпэрэмкIэ, Пушкиным IукIэ-нэу, пэблагъэ хьунэу фэягъ ыкIи Украинэм кьыздырищыгъэ по-эмакIэу «Ганц Кюхельгартен» зыфиIоу зигугъу тшIыгъэри ригъэлэгъэу шIоигъуагъ. ЯтIо-нэрэмкIэ, IофшIаплэ Iухьанышъ, кьалэм кьыдэнэжыын ыгу хэ-лыгъ.

Зэрэнэсыгъэм тетэу Пуш-киным иджэ кIуагъэ, ау Iукагъэп, етIанэ бэ темышIэу нIуасэ зэ-фэхьугъэх. Ащ шегъэжъагъэу Пушкиным ымышIэу ыкIи иIоф хымылхьэу Гоголым зы тхы-гъи кьыдигъэкIыгъэп, усэкло-шхом кьыриIолэщтым, уасэу кьыфишIыштым ямыгупшысэу зы сатыри ытхыгъэп. Ар ежъ шыпкьэми ыужкIэ рыгушхоу кьыIожышты.

Ау кьыздэкIогъэ кьэлэшхоу Урысыем икьэлэ шъхьаIэу, ипчэгъоу щытым кьызынэсым, ащ шилъэгъугъэм ыгу ыгъэ-кIодыгъ. ЫгъэкIодыгъ, сыда зы-пIокIэ ежъ кьышIошIышты-гъэмрэ зыIукагъэмрэ зэпэчы-жъэхэу, зэбгъэпшэнхэ умылэ-кIынэу кьычIэкIыгъ, зэтефа-гъэхэп а зэпэчыжъэ лъэныкьыу-тIур: шъхьэм, гум зышчыгугъын гушIуагъэ горэ илыгъ, ау шы-лакIэм натIэкIэ зеутэкIым, ащ шъхьэихыгъэу кьыриIуагъ: «Джары сэ сидунае зэргъэ-псыгъэр, цыф цыкIум сыпэ-шIуекIонэу тетыгъо зылыгъ-хэм сагъэфедэ».

(Джыри кьыкIэлъыкIошты).

Спортымрэ щыленыгэмрэ

ЦІЭРЫЛО ХЪУРЭМ ЩЫТХЪУР КЪЫТФЕХЫ

Адыгэ Республикэм футболымкІэ и СДЮСШОР идиректорэу, АР-м изаслуженнэ тренерэу Владимир Гапон иубилей мафэ ехьулэу гущылэгъу тыфэхугъ. Футболист цІэрыло ар мыхьугъэми, ыгъэсагъэмэ ащыщхэм Адыгеим щытхъу къыфахы.

— Ильэс 35-рэ хъугъэу тренер-кІэлэегъаджэу Іоф сэшІэ, — къеІуатэ Владимир Гапон. — ФутболымкІэ кІэлэцІыкІу-ныбжыкІэ спорт еджапІэм идиректорэу сызэгъэнэфагъэм ыуж ильэс 18 тешІагъ. Сэнэхьат гъэшІэгъон къыхэсхыгъэу сэлъыгъ.

— **Дагъыстан укызырэхъыгъу сэшІэ. УикІэлэцІыкІугъом хэта футболым ухэзыщыгъэр?**

— Кавказ шьолгырым цІыф лъэпкыбэ щэпсэу. Шэн-хабзэу, къашъоу, ордэу яІэмэ уапІу, уагъасэ, щыІэныгъэм ухашэ. 1963-рэ ильэсым мыекъопэ футбол командэу «Урожайм» епхыгъэ ныбжыкІэ купым сыхэтэу сиухъазырыныгъэ хэзгъахъоу сызыфежъэм апэрэ тренерэу сІагъэр Юрий Акименкэр ары. Ухъумакоу сешІэщыгъ.

— **Футбол уешІэныр уикІэсагъ. Адыгэ къэралыгъо кІэлэегъэджэ институтыр «5»-кІэ къэуухыгъ. Еджэнымрэ спортымрэ зэбгъэгъусэнхэр къыохылтэкІыцтыгъа?**

— Лъэхъанэу узыхэтым, ныбджэгъоу уиІэхэм ялтыгыгъэр бэ. ЗэлъашІэрэ футболист сызэрэмыхьущтыр зыдэсшІэжыщтыгъ, ау ащ пае сыгу згъэкІодэу зы мафи къысэкІугъап. Синыбджэгъухэр щысэ зытепхын кІалэу щытыгъэх. Уемыджэу, сэнэхьат уимыІэу уигухэлъхэм уафэкІон

зэрэмылэкІыщтыри тикІэлэегъаджэхэм къыдгурагъэуагъэу тыпсэуштыгъ. Унагъом пІуныгъэу къыщыуатырэмэ мэхъанэ ин иІагъ.

— **Владимир, о бгъэсэгъэ кІалэхэм ащыщхэм уакъытегуыцІэ сшІоигъу.**

— Андрей Кобенкэр Казань икомандэу «Рубин» хэтэу 2008-рэ ильэсым Урысыем ичемпион хъугъэ. Андрей Мыекъуапэ къызэкІом пчыхъзэхэхъэ гъэшІэгъон фызэхашгъагъ. Тиспортсмен цІэрылохэр, АР-м ифутбол еджапІэ зыщызыгъэсэрэ кІэлэцІыкІухэр зэлукІэм хэлъжагъэх. Нэпэплъ сурэтхэр атырахыгъэх. Ащ фэдэ зэхэхъэхэм спортсмен ныбжыкІэхэр апІух, уиреспубликэ урагъэгъушхо.

— **Александр Агаповыр, Игорь Калешиныр, Штымэ Русланэ, Ащыбэкъо Муратэ, Шыумэфэ Рэмзанэ, Александр Вольвач, Александр Ганич, нэмыкІхэри бгъэсагъэх.**

— Тренерыр тренер зышІы-рэр ыгъэсагъэхэр ары. Сафэраз агу сыкъагъэкІэу къызыслукІэхэкІэ. Урысыем иапэрэ куп щешІэрэ кІалэхэри Мыекъуапэ зэрэщыдгъэсагъэхэр тигуапэ.

— **Ебгъэджагъэр, бгъэсагъэр къыбгъотэу къыбдлажъэ зыхьукІэ анахъэу узэгъушысэрэр къытаІоба?**

— Зы щысэ къэсхьыщт.

Александр Вольвач футбол командэ зэфэшъхьафхэм ащешІагъ. Джырэ уахътэ тренерэу ащ Іоф къыздешІэ. Ыгъэсэрэ кІэлэцІыкІухэр Урысыем изнэкъокъумэ ахэлажъэх. Исэнэхьат творческэ еклІоллэкІэ къызэрэфигъотырэм бэрэ тытегуыцІэ.

— **Мыекъуапэ щагъэсэрэ кІалэхэр «Зэкъошныгъэм» хэхъанхэу игъо имыфэхэзэ нэмыкІ командэхэм зэрэрагъэблагъэхэрэм сыда къепІолІэн плъэкІыцтыр?**

— Ар лъэшэу тызыгъэгумэкІырэмэ ащыщ. Краснодар, Ростов-на-Дону, нэмыкІ къалэхэми якІэлэцІыкІу-ныбжыкІэ спорт еджапІэхэм къарыкІыхэзэ тренерхэр сэнауыгъэ зыхэлъ футболистхэм алъэхьух. Мылькоу яІэр нахьыбэшъ, тикІалэхэр агъэдалох, якъалэхэм арагъэблагъэх. Футболист ныбжыкІэхэри апэкІэ маплъэх. Апэрэ ыкІи апшъэрэ купхэм ащешІэхэ ашІоигъу. Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» пшъэрылъ зыфшІыжъэу апэрэ купым хэхъаным фэбанэ зыхьукІэ тифутболист ныбжыкІэхэр нэмыкІ къалэ щешІэнхэм дэгүлэщтхэп. Якъэлэ гупсэ, яреспубликэ икомандэ зэрэщешІэщтхэм пылбыщтых. УпчІэм иджэуап спортым хэшІыкІ фызиІэмэ дэгъоу къагурылонэу сэлъыгъ.

— **Владимир, ауужырэ ильэсхэм Адыгэ Республикэм испорт псэуалъэхэм зэхъокІыныгъэшІухэр афэхьугъэх. Футбол еджапІэм сыда кІэу щашІыгъэр?**

— Футболистхэр зыщагъэсэщтхэ шьолгыр Гупчэ Мыекъуапэ къыщызгъахыгъ. Стадионэу «Юность» зыфилорэм футбол ешІэпІищ щагъэпсыгъ. Адыгеим и Президентэу ТхьакІушынэ Аслъан, Премьер-министрэу КъумпІыл Муратэ, республикэ спорткомитетым итхьамагъэу Хьасанэкъо Муратэ, футболымкІэ АР-м ифедерацие ипашэу Мыгу Рэщыдэ, нэмыкІхэу футбол ешІапІэхэр Адыгеим щыгъэпсыгъэнхэм чанэу хэлажъэрэмэ гъунэ имыІэу тафэраз. Ильэс реным зэпытымыгъэоу кІэлэцІыкІухэр футбол едгъэшІэнхэ тэлъэкІы.

— **Футболымрэ кІэлэцІыкІухэм пІуныгъэ Іофэу адызешъухъэрэмрэ зэрэзпхыгъэхэр къытфэІуатэба.**

— Наркоманием зиушъомбгъугъ. Тутын ешъорэмэ япчъагъи хэкІырэп. Футбол ешІэрэ кІалэхэр тыгъуакІохэп, бзэджащІэхэп. Шьон пытэмэ апыщагъэхэри нахь макІэ зэрэхъуштхэм тыпылъ. Типашэхэм рагъэжъэгъэ Іофыр лъагъэкІуатэ тшІоигъу. Тэ, тренерхэм, ныбжыкІэхэм ягъэсэн тІахьышІу хэтшІыхьащт. Непэ тытхъаусыхэным тІоф тетэп.

— **Владимир, унэгъо дахэ уиІ. Уишъхъэгъусэрэ орырэ кІэлищ зэдэшІупІугъ. Ильэс 60 узыщыхъурэ мафэм сыда анахъэу узэгъушысэрэр?**

— ТикІалэхэм унагъохэр яІэх. Ильэс 18 хъугъэу директорэу Іоф сэшІэ. Пэнэшъу Мыхъамодэ завучэу къыздэлажъэ. СиІофшІэгъумэ сафэраз. Дгъэсэрэ футболистхэр нахь цІэрыло спортышхом щыхъунхэу, Адыгэ Республикэм щытхъоу къыфахьырэм хагъэхъонэу сыфай. СимэфэкІ пае къысфэгъушІуагъэхэр тхъаегъэпсэух.

— **Псауныгъэ пытэ уиІэнэу, Тхъэм бгъэащІэ уиІыгънэу пфэтэІо.**

— Тхъауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Владимир Гапон.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкэ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьалэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зылэшІэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкІыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыпІэ гъэлоры-шІапІэ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-тыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэ-хэрэмкІэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэ-кІыжъ ахы. Къатхэхэрэмрэ гъэзе-тым щылажъэхэр-рэмрэ яеплкъІэ зэтемыфэн ылгэ-кІыщт. Гъэзет-еджэхэм къыт-фагъэхьырэ тхы-гъэхэр зэхэтфы-хэрэп ыкІи къэ-зытхыгъэхэм аІэкІэдгъэхъа-жъыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр 6200
Индексхэр 52161 52162
Зак. 131

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Гандбол. Суперлигэр

ЕШІЭГЪУИТІУРИ КЪЫХЪЫН ФАЕ

Мыекъопэ гандбол командэу «Адыифым» изичэзыу ешІэгъухэр Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомеркІэ иинститут цыкІоштых.

Шылэ мазэм и 24-м «Адыифыр» тикъалэ щыІукІэщт Ижевскэ икомандэу «Университетым».

Шылэ мазэм и 28-м Москва игандбол командэу «Лучыр» Мыекъуапэ къэкІошт.

«Адыифыр» апэ ит командиймэ ахэфэным фэшІ «Университетым» ешІэгъур къышІуимыхы хъуштэп.

Москва игандболисткэхэми «Адыифыр» затекІокІэ ауж къинэрэ командэмэ къахэкІыжыын ылтэкІыщт.

Мыекъуапэрэ Ижевскэрэ якомандэхэм язэдешІэгъу сыхъатыр 14-м тикъалэ щаублэщт.

Футбол

ШЭМБЭТЫМ ЗЭІУКІЭЩТЫХ

ФутболымкІэ Мыекъуапэ икІымэфэ зэнэкъокъу хэлэжъэрэ командэхэр шэмбэтым зэдешІэщтых. Стадионэу «Юностым» цызгІукІэщтхэр:

«Джокер» — «Кавказ»
«Картонтарэр» — «Спортмастер-2»
«Звезда» — УВД
«Зарем» — «Спортмастер»
«Газпром» — «Радуга»
МГГТК — «Квант».

Ильэс ешІэгъур аухынымкІэ зэлукІэгъу щырыщ командэхэм къафэнагъ.

НэкІубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбий.